

Odporúčané postupy v prednemocničnej neodkladnej starostlivosti

Motto:

Odporúčané postupy sú pre situácie,
v ktorých nemáme dôvod postupovať inak.

Pod pojmom „odporúčaný postup“ rozumieme prehľadný text vytvorený skupinou expertov, odborníkov medicínskej špecializácie postavený na princípoch medicíny založenej na dôkazoch (EBM = evidence based medicine) s cieľom formulovať zásady diagnosticko-liečebného postupu pre danú nozologickú jednotku alebo klinickú situáciu. Dať jednoduchý návod v každej situácii sa nedá. Interpretácia odporúčaných postupov v reálnej klinickej situácii závisí vždy od lekára, jeho erudície, od jeho schopnosti analýzy a syntézy všetkých údajov, ktoré má v danom okamihu o pacientovi k dispozícii. V diskusii na tému prínos odporúčaných postupov a ich implementácia do klinickej praxe sa v posledných rokoch presadzuje koncept tzv. evidence based practice, ktorý sa snaží integrovať do jedného funkčného celku znalosť patofyziológie daného stavu, klinickú skúsenosť, dostupnú evidenciu, a to všetko zasadiť do podmienok daného zdravotníckeho zariadenia a reflektovať tzv. lokálnu situáciu, podmienky a možnosti konkrétneho pacienta.

V urgentnej medicíne, ktorá je na Slovensku mladým odborom, sa odporúčané postupy začínajú formovať z iniciatívy Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny a medicíny katastrof (SSUMaMK). Zámerom je poskytnúť lekárom záchranej zdravotnej služby a zdravotníckym záchranárom podklady pre manažment najčastejších závažných nozologických jednotiek a klinických stavov. Za tým účelom pracovné skupiny krok po krôčiku pripravujú návrhy kvalitných odporúčaných postupov v spolupráci s inými odbornými spoločnosťami. Intenzívne pracujeme na návrhoch odborných odporúčaní pre závažný úraz, nehodu s hromadným postihnutím osôb, pediatrickú problematiku, horskú medicínu, postup aplikácie magnetu u pacienta s implantovaným kardioverter-defibrilátorom (ICD) a mnohé ďalšie. V týchto dňoch uzrel svetlo sveta odborný postup pre prednemocničnú neodkladnú starostlivosť o pacientov so závažným kraniocerebrálnym poranením a poranením miechy, vypracovaný v spolupráci s neurochirurgmi, ktorý v plnom znení nájdete v tomto čísle Via practica. Odporúčania v našich podmienkach slúžia aj pre lekárov iných špecializácií na zlepšenie medziodborovej spolupráce.

Vážení čitatelia, možno predpokladať, že v dobe informačnej explózie bude význam odporúčaní a stanovísk odborných autorít naďalej narastať. Ak sa chcete zúčastňovať práce v niektorej pracovnej skupine alebo chcete jednoducho prispieť svojimi pripomienkami, radi uvítame Vaše námety. Stačí sa prihlásiť na stránke našej spoločnosti www.urgmed.sk, napríklad u niektorého člena výboru. Sme otvorení a pozorní ku každej spolupráci. Spoločných tém či už na diskusiu, alebo na spomínané odporúčané postupy, by sa zaiste našlo dosť. Napadol mi príklad kolapsových stavov v teréne, kľúčových stavov, agresívnych a psychiatrických pacientov a podobne.

Pri aplikácii odporúčaní si treba uvedomiť, že konečné rozhodnutie o voľbe optimálneho postupu u konkrétneho pacienta je vždy na lekárovi, na nás. Známa myšlienka, že odporúčané postupy sú pre situácie, v ktorých nemáme dôvod postupovať inak, sa dá chápať jednoducho. Odporúčané postupy odborných lekárskejších spoločností síce nemajú silu zákona, ale pri prípadnom posudzovaní nami zvoleného postupu, sú takéto odporúčania považované za ekvivalent normy (postup lege artis). Pokiaľ máme dôvod postupovať inak, než je uvedené v odporúčaní, musíme očakávať, že sa od nás bude vyžadovať zdôvodnenie nášho rozhodnutia. V krajinách EÚ je situácia charakterizovaná takto: „...odporúčané postupy odborných spoločností nemajú direct legal status, ale may gain indirect legal implication...“ (Editorial – Legal implication of clinical practice guidelines, J. Deman, Intensive Care Medicine, 2003). Prajme si, aby toto nové odporúčanie pre prednemocničnú neodkladnú starostlivosť o pacientov so závažným kraniocerebrálnym poranením a poranením miechy bolo čo najskôr implementované do klinickej praxe a pravidelne auditované, ako výraz našej kontinuálnej snahy o zvyšovanie kvality zdravotníckej starostlivosti, v prospech našich pacientov.

MUDr. Táňa Bulíková, PhD.

prezidentka SSUMaMK, o. z. SLS